

Διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἡ Πρεσβυτέρου
Συνόδου.



ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΕΛΕΣΕΙ

ΤΟΥ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΚΑΙ

ΡΟΚΟΥ ΧΟΪΔΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΣΥΝΑΞΜΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΔΥΠΛΗΣ





ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΗΛΑ

Προέδρου τοῦ Λαϊκοῦ Συνδέσμου,
Κατὰ τὴν στέψην τοῦ τάφου τοῦ Ἀριστ. Οἰκονόμου
τῇ 20 Ὀβριίου 1897 ἐν τῷ Α' Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν.

Ο ΛΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Δι' ἐμοῦ τοῦ Προέδρου τοῦ στέφει τὸν τάφον σου, ἀεί-
μνηστε Ἀριστ. Οἰκονόμε, Σοῦ τοῦ προμαχῆσαντος καθ'
ἅπαντα τὸν βίον σου ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν καὶ δικαιωμάτων
τοῦ Κυριαρχοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, Σοῦ δὲ τοῦ θύματος τῆς
αὐλοκολλαχείας, ἀείμνηστε Ρόκε Χοϊδᾶ, τοῦ κοιμωμένου μα-
κρὰν τῆς πεφιλημένης Σου γῆς τῶν Ἀθηνῶν ἐν Χαλκίδι,
στέφομεν τὸν τάφον Σου, στέφοντες καὶ δι' ἄλλου στεφά-
νου τὸν τάφον τοῦ συνεργάτου Σου καὶ συναθλητοῦ Σου
Ἀριστ. Οἰκονόμου, καὶ συνεπῶς τοὺς πάρους τῆς δυάδος
ἐν τῇ ιδέᾳ καὶ ἐν τοῖς ἔργοις.

Αἰωνία ἡ μνήμη ὑμῶν, αἰωνία, αἰωνία.

Δημήτριος Μήλας.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΒΙΣΗΝΙΩΦΟΡΟΥ ΛΟΓΟΣ

ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὸ τελεσθὲν ὑπὸ τοῦ Λαϊκοῦ
Συνδεδυμένου μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως
τῶν ψυχῶν τῶν Ἀριστείδου Οἰκονόμου
καὶ Ρόκου Χοῖδα.

ΝΟΜΗΘΑ ΧΟΜΖΕ Ἄποδ ΧΟΜΖΑΛ Ο

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΑΚΗ

Ἦλθομεν εὐλαβῶς εἰς τὸν τάφον Σου, Σεβαστέ ἀρχηγέ
τῶν λαϊκῶν, νὰ Σοὶ ἀναγγείλωμεν μὲ πῆν ψυχὴν συνεχε-
μένην ὑπὸ ἀπείρου ὀδύνης δεινὴν ἐθνικὴν συμφορὰν. Ἦλθο-
μεν νὰ Σοὶ εἰπώμεν, ὅτι ἡ ἐθνικὴ κατὰ τὴν ὁποίαν
προσνήγγειλας, ἐμπνευσμένε ἱεροφάντα τῆς ἀληθείας, ἐνέ-
σκηψε.

Τὸ προφητικὸν πνεῦμά Σου, τὸ ὁποῖον τόσον ἀκριβῶς
μελετῶν καὶ κρίνον τὰ παρόντα, διέβλεπε τὸ ἐρχόμενον
μέλλον, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐραντάσθῃ τὰς φοβεράς δια-
στάσεις τῆς καταστροφῆς, τὸ φρικτὸς μέγεθος τῆς ἐπισκη-
ψάσης εἰς τὸ ἔθνος συμφορᾶς. Πάντα τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη
κατεθριμματισθήσαν! Ὅα ἔλεγέ τις, ὅτι οὐχὶ κατὰ τὴν οὐχὶ
λαίλαψ, ἀλλὰ πυριφλεγῆς κυκλῶν περιελθὼν κατεθριμμα-
τισε καὶ ἀπετέφρωσε τὸν ἠθικὸν τῆς Ἑλλάδος κόσμον. Οὐ-
δὲν ἔμεινε, τοῦλάχιστον οὐδὲν φαίνεται που σημεῖον ὀρθιον,
σημεῖον ζῶν ἐν τῇ τεφρώδει ἔρημῃ, εἰς ἣν μετεβλήθη ἡ
ἐθνικὴ καὶ πατριωτικὴ Ἑλλὰς ἐξ αἰτίας τῶν κακοεργη-

μάτων τῆς πολιτικῆς Ἑλλάδος. Δὲν ἀκούεται πλέον ἐν τῇ
ἠθικῶς νεκρᾷ ταύτῃ χώρᾳ, ἥ ὁ νεκρὸς πάρα χυτῶν ἐνό-
χων συνειδήσεων ἀγωνιζομένων νὰ ἀποφύγῃ τὰς εὐθύνας,
δὲν φαίνεται πλέον, ἥ τὸ ἀόρατον ἀλληλοφάσμα τῶν
νοσογόνων μικροβίων, τὰ ὁποῖα, ἀφοῦ ἐφαγον τὴν σφριγῶ-
σαν ζωὴν τοῦ εὐρώστου ἀνθρώπου ἀλληλοτρῶγονται εἰς τὰ
ἀποθανόντος ἐκείνου. Ἰδού ἡ ἀπαισία εἰκῶν, τὴν ὁποίαν
παρουσιάζει σήμερον ἡ Ἑλλὰς.

Διὰ τὴν ἐκπληθῆ δυνάμει τοῦ μεγέθους τῆς ἐθνικῆς κατα-
στροφῆς, πρέπει νὰ συγκριθῇ τὸ παρὸν μὲ τὸ πρὸ ὀλίγου
παρελθόν, νὰ συγκριθῇ ἡ πρὸ τοῦ πολέμου Ἑλλὰς,
ἡ κατὰ τὰς παρὰ τὸν πόλεμον Ἑλλὰς, μὲ τὴν
Ἑλλάδα τὴν μετὰ τὸν πόλεμον. Πρὸ ὀλίγων ἀκρόμῃ ρη-
τῶν σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἡ προσοχὴ ἦτο
ἐστραμμένη πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐν πρωτοφανεῖ ὁμοφωνίᾳ
πασῶν τῶν ἔθνικῶν δυνάμεων καὶ κατὰ πλήσσαν ἐνθεου-
σιασμῷ παράσπενδαζομένην εἰς ἀγῶνα τιμῆς, τύσου εὐγενῆ
καὶ δίκαιον ὄρον καὶ ἐπιβαλλόμενον ὑφ' ὅλων τῶν ἠθικῶν
καὶ ἐθνικῶν λόγων καὶ δικαίων. Ἐκ τῶν περὶ τῆς γῆς
προσῆρχοντο Ἕλληνες καὶ Φιλέλληνες ἐν ἐνθουσιασμῷ ἐξελ-
λῶ ὑπὸ τῶν ἱεροτέρων ἰδανικῶν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς
ἐλαττωμένοι, οἱ μὲν ὑπὸ τῆς ιδέας τοῦ πατριωτισμοῦ, οἱ
δὲ ὑπὸ εὐγενῶν ἀρετῶν, ἀρετῶν ὑπερτάτων ἀγνώστων εἰς
τὸ μέγα πλῆθος τοῦ πεπαιδευμένου ἡ ἀπαιδεύτου ὄχλου
τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν εὐγενῆ ὥθησιν ἐνδιδόντες, ἀφη-
κον τὰ ἀγῶνα τῆς εἰρήνης πατρίδος ἐλευθερίας καὶ ἡλθον
νὰ καταστήσωσι τὸν ἀπληρῶν κακοπαθειῶν τοῦ πολέμου,
νὰ ἀγωνισθῶσι καὶ νὰ ἀποθάνωσιν ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῆς

Πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας ἄλλων. Τὸ εὐγενὲς πνεῦμα τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ πεπαιδευμένοι καὶ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου, εἴτινες τρέφουσι πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἶδος θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ὡς γνωρίζοντες, ὅτι ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς γνώσεως καὶ ἡ Ἑλλάς ὑπῆρξεν ἡ κοιτίς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας, ὡς καὶ ἡ χώρα τῶν πατριωτικῶν μεγαλουργημάτων, μετὰ παλμῶν ἐνητάνιζόν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, ἀναμένοντες νέον νὰ θαυμάσωσι μεγαλουργήματα, νὰ ἴδωσι συντελουμένην ἐν τῷ παρασκευάζομένῳ Ἑλληνοτουρκικῷ πολέμῳ τὴν προσδοκίαν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, τούτέστι τὴν ἀποκάθαρσιν τῆς Εὐρώπης ἐκ τοῦ πολιτικοῦ ὀνείδους, ὅπερ κατασχίνει τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν αὐτῆς ἀνεχομένης ἐν ταῖς χώραις αὐτῆς τὴν ὑπάρξιν βαρβάρου καὶ τυραννικοῦ κράτους, οὔτινος τὸν ἀρχηγὸν ἢ ὑπερτάτην ἔκφάνσιν τῆς πεφωτισμένης συνειδήσεως τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐπωνόμασεν ἐστεμμένον δολοφόνον. Ἰδοὺ ἡ πρὸ τοῦ πολέμου Ἑλλάς! ὁ τρόμος τῶν τυράννων, ἡ ἐλπίς τῶν καταδυναστευομένων χριστιανῶν, τοῦ εὐγενεῦς πνεύματος τῆς ἀνθρωπότητος ἡ ἀγαθὴ προσδοκία.

Ἀλλὰ πῶς διεχειρίσθησαν οἱ ἐκμεταλλευταὶ τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὠνόμαζες, ἀρχηγέ, τοὺς διαρκεῖς ἢ τοὺς ἐφημέρους κυβερνήτας αὐτῆς, πῶς διεχειρίσθησαν τὴν τεραστίαν αὐτὴν δύναμιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Φιλελληνισμοῦ; Τί ἔκαμαν τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου; Τί ἔκαμαν τὰς πανταχόθεν τῆς ἀλυτρώτου Ἑλλάδος συναθροισθείσας δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ; Τί ἔκαμαν τοὺς

φιλέλληνας; Πῶς ἀπεκρίθησαν εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου; Τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου ἡ κοινὴ γνώμη ἰσχυρίζεται ὅτι τὰς ἐπρόδωσαν! Τοὺς ἐκ τῶν ἀλυτρώτων Ἑλληνικῶν χωρῶν ἐλθόντας νὰ προμαχήσωσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς Πατρίδος καὶ τῆς ὅλης τοῦ γένους ἐλευθερίας Ἕλληνας, ἀφ' οὗ ἐθάπτισαν εἰς ληστὰς, χωρὶς οὐδὲν νὰ κλέψωσιν, μετέβαλλον εἴτα εἰς ἐπαίτας καὶ ἀποπέμπουσιν ἤδη ἀπογορευμένους καὶ ἀπέλπιδας, ὥς καὶ διαρρήξαντες πολλοὺς δεσμοὺς πρὸς τὸ ἐλεύθερον τμήμα τῆς Πατρίδος, ἀποστέλλοντες αὐτοὺς εἰς τὸν τύραννον τοῦ γένους, ἵνα κορέσῃ τὴν αἰμοδιψίαν αὐτοῦ. Τοὺς φιλέλληνας, οἵτινες ἦλθον νὰ χύσωσι τὸ αἷμα τῶν ὁπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ οἵτινες ἀφῆκαν εἰς Δομοκὸν τὸν πολῦτιμον τοῦ Ἰταλοῦ Βουλευτοῦ Φράττη νεκρὸν ἐν ᾧ εὐαριθμότατοι εἶνε οἱ Ἕλληνες βουλευταὶ οἵτινες ἐπισκέφθησαν τὸ στρατόπεδον, συνέλαβον ἅμα ἐκ τοῦ πολέμου ἐπιστρέψαντας, ἐκ φόβου μὴ διαταράξωσι τῶν ἐνόχων τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς τὴν πολυτάραχον ἡσυχίαν, καὶ οὐδέ κ' ἄφῆκαν αὐτοὺς νὰ ἀναπυθῶσιν μίαν ἡμέραν εἰς Ἑλληνικὴν γῆν, ἀλλ' ἐξώρισαν αὐτοὺς ἐκ τῆς χώρας, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς ὁποίας ἦλθον νὰ χύσωσι τὸ αἷμα τῶν. Εἰς δὲ τὴν προσδοκίαν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἀνταπεκρίθησαν ὁ ἐπὶ νοειδίστου φυγῆς ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ.

Διότι, μάθετε, οὐχὶ οἱ παριστάμενοι ζῶντες, ἀλλ' οἱ νεκροὶ οἵτινες πληροῦτε τὸν σιμὸν τοῦτον χώρον, μάθετε δειὴν ἀγγελίαν ἱκανὴν οὐ μόνον νὰ διαταράξῃ τὴν κόνιν σας, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκελετοὺς σας νὰ ἐξεγείρῃ ὀργίλους

καὶ φεβρούς νά μας διώξωσιν ἐντειθεν, μάθετε ὅτι ἀπεδύ-
θημὲν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ προαιωνίου ἐχθροῦ τοῦ γένους
καὶ δὲν ἔστημεν γενναίως ἐνώπιον τοῦ κινδύνου, δὲν ἐπέ-
σαμεν ἐνδόξως ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, δὲν ἠττή-
θημεν ἐντίμως ἀγωνιζόμενοι μέχρι ἐσχάτων πρὸς τὸν
ἐχθρόν, ἀλλ' ὑπεχώρησαμεν ἐνώπιόν αὐτοῦ ἅμα τῇ προ-
σεγγίσει τοῦ κινδύνου. Ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι ἔργοι ὑμῶν σε-
βαστοὶ νεκροί, τοὺς ὁποίους, ὡς ἔγραψεν ὁ ποιητής:

Ἐχειροκρότησαν ἡ γῆ ὅλη
διότι
στρατοὶ τὴν δίκελαν τῶν ζευγυτῶν
τὴν κώπην λέμβων σας ἔφυγαν στόλοι
καὶ εἰς ἐδίωξεν ἑκατόν

ἡμεῖς οἱ ἀνάξιοι ἔργοι ὑμῶν, καίτοι εἰς βασιλεῖον κράτος
συγκεκροτημένοι καὶ συντεταγμένοι εἰς τακτικὸν στρατεῖμα
οἰκισόμενον ὑπὸ πλήρους ἱεραρχίας βαθμοφόρων τῆς ξηρᾶς
καὶ τῆς θαλάσσης, ὑπὸ πριγκίπων καὶ στρατηγῶν ὡς
καὶ ναυάρχων ἐφύγομεν ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ, δὲν ὑπε-
ρασπίσθημεν δεόντως τὸ ἱερόν τῆς Πατρίδος ἑδα-
φος, δὲν ἡμύνημεν ὅσον ἔδει ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἑ-
στιῶν, ἀλλὰ καταλιπόντες εἰς τὸν ἐπιδραμόντα θάρσυχρον
ἐχθρόν τὸ ἑδαφὸς τῆς ἐλευθέρας Πατρίδος μετὰ τῶν ἱερῶν
καὶ τοῦ ἀπολέμου πληθυσμοῦ τῶν γερόντων, τῶν γυναικῶν
καὶ τῶν παιδῶν ἐσπεύσαμεν πολὺ ταχέως νὰ σώσωμεν
ἄδοξον ὑπαρξὲν ἣν φέρομεν νῦν ἑλκεῖνοι καὶ τεταπεινωμένοι,
περιφρονούμενοι ὑφ' ὅλου τοῦ κόσμου καὶ ὑπὸ τῆς ἰδίας
ἡμῶν συνειδήσεως.

Ἰδοὺ ἡ σημερινὴ Ἑλλάς! ὁ περίγελως τῶν ἐχθρῶν μας,
ἡ ἐντροπὴ τῶν φίλων μας, ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ οὐδυν τῶν
ὁμογενῶν καὶ τῶν ὁμοφύλων μας, τὸ ἐξουδένημα τῶν λαῶν
τῆς Ἀνατολῆς.

Ἰδοὺ εἰς ποῖον σημεῖον περιήγαγε τὴν τῶς περιδωλεπτον
χώραν, χάριν τῆς ὁποίας καὶ ὅπως παρακολοιήσῃ τὰς πο-
λεμικὰς αὐτῆς ἐργασίας ὡς ἐνόμισε σοβαρᾶς καὶ ἀξίας ἔθνους
φέροντος τὸ ἐνδοξὸν ὄνομα Ἑλλάς, ἡ μεγάλη δημοκρατικὴ
Ἀμερικὴ ἀπέστειλε τὸν ὑπατὸν τῶν στρατηγῶν αὐτῆς φθά-
σαντα φεῦ! κατόπιν ἐστῆς καὶ μόνον ὅπως παρὰ τῇ θεα-
τῆς τοῦ οὐνείδους καὶ τῆς ἐθνικῆς κατασχύνῃς ἡμῶν, ἰδοὺ
εἰς ποῖον σημεῖον περιήγαγε τὴν Ἑλλάδα ἡ πολιτικὴ,
καθ' ἣς μετὰ θάρρους ἀπεσταλμένου Κυρίου ἀντεπεξῆλθε,
τίμις ἀντιπρόσωπε τοῦ λαοῦ, ἣν ὅμως ματαίως ἡλεγχῆς,
ματαίως ἡγωνίσθης νὰ διορθώσῃς, ματαίως ἐπολέμησας,
δὲν ἡδυνήθης φεῦ! ἐνώπιον τοῦ συγκεφαλαιωθέντος κακοῦ
νὰ ἀνθῇς, ἀλλ' ἐπῆσες καταβληθεὶς μᾶλλον ἐκ τῆς ἀπεί-
ρου δυνάμεώς, τῆς πατριωτικῆς ψυχῆς σου, ἡ ὁποία δὲν
ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιοιθῇ ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς Πατρίδος.

Ἀκούσατε νεκροί, καὶ ἂν δυνήθητε μὴ φρίξτε ὑπὸ τὸ
βαρὺ χῶμα τοῦ ταφου σας, ἀκούσατε ἐν δείγμα τῆς πολι-
τικῆς, τὴν ὁποίαν ἐπολέμησεν ὁ Ἀριστείδης Οἰκονόμος καὶ
ἥτις ἐκυβέρνησε τὴν Ἑλλάδα καὶ τολμᾷ ἀνεδεῖν ἐπιει-
μένη ν' ἀξίῃ νὰ κυβερνήσῃ αὐτὴν καὶ εἰς τὸ μέλλον.
Προεκάλεσε πόλεμον καὶ δὲν εἶχε μεριμνήσει περὶ ὀπλῶν
ἢ αὐτῶν τοῦ στρατιώτου τοῦ ἔθνους. Ἀπέστειλε τὸν
Στόλαν εἰς ναυμαχίαν καὶ εὗρεθ, ὅτι ἦσαν ἄνευ ἐμπυρίων
καὶ τορπιλλὰι αὐτοῦ! Ἰδοὺ ποῖον θῆμα παρυσίασαμεν εἰς
τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, ὅστις σιωπᾷ ἡδὴ ὡτεὶ ἐντρεπό-
μενος διότι ἐστήριξε θαυμαστὴν προσδοκίαν ἐπὶ χώρας ἥτις
ἐξ αἰτίας τῶν ἀρχηγῶν αὐτῆς δὲν ἦτο πράγματι ἢ ὑπὸ-
λανθάνον φρενοκομεῖον!

Ὅταν ἡ λαϊκὴ ψυχὴ τοῦ ἔθνους, ἥτις εἶχε ἐνσαρκωθῇ
εἰς τὴν ἐκτεκτον προσωπικότητά Σου, πάντῃς ἀρχηγέ,
ἔλεγε εἰς τὸν ἀνάξιον κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποιοὶ
παρεσκύαπαν τὴν σημερινὴν ἐθνικὴν ἀθλιότητά, νὰ ἀσπᾷ-
σῶσι τὴν πολιτικὴν τῶν οἰκονομῶν ἡς πλήρες σύστημα

ἀνέπτυξας ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς, καὶ νὰ παραιτή-
σῃ τὴν δανειστικὴν πολιτικὴν, ἣν ὠνόμασας φαγαί-
δεναν μέλλουσιν νὰ φάγῃ τὴν Ἑλλάδα, σοὶ ἐμεδίω-
ν ἀπὸ τῶν κυβερνητικῶν θώκων των. Ἄλλ' ἡ Νέμεσις σὲ
ἐξεδίκαθη ἐπὶ ὀλέθρῳ φεῦ! τοῦ ἔθνους ἐξαναστάσας αὐ-
τοὺς τούτους νὰ κηρύξωσιν ἀπὸ τοῦ ἰδίου βουλευτικῷ βή-
ματος τὴν οικονομικὴν χρεωκοπίαν τοῦ Κράτους, τὸν ἀπαί-
σιον τοῦτον πρόδρομον τῆς πλήρους ἐθνικῆς χρεωκοπίας ἐν ἣ
ἀπολλοῦμεθα σήμερον. Ἐπηλήθευσας δὲ καὶ ἐν τούτῳ, διότι
τὴν οικονομικὴν χρεωκοπίαν τῆς Ἑλλάδος μετεχειρίσθη ὡς
πρόφασιν ὁ ἀτυχὴς τῆς συζύγου τοῦ Διαδόχου τοῦ Ἑλλη-
κοῦ Θρόνου ἀδελφός πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἐπαισχύντου
ἐπικουρίας του πρὸς τὸν ἐστεμμένον δολοφόνον, ἐπικου-
ρίας, δι' ἧς ἡττήθη ἡ Ἑλλὰς ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἰδεσμεύ-
θη διὰ σιδηρῶν οικονομικῶν δεσμῶν βρυτάτων ἐν τῇ ἀπο-
τροπαίῳ συνθήκῃ τῆς εἰρήνης, ἵνα μὴ δύναται εἰς τὸ μέλ-
λον νὰ ἀνησυχῇ τὴν ροστώνην τῶν Ἀρμοστών αὐτῆς διὰ
ἐκδηλώσεων πατριωτικῶν πόθων καὶ διὰ πατριωτικῶν κινή-
ματων. Αὕτη δὲ ἡ οικονομικὴ ὑποδούλωσις, καταλύουσα
τὴν πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀνεξαρτησίαν, ἀποτελεῖ τὸν
τάφον τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, φεγγομένη ἀπὸ τὴν
φαγαίδεναν τῆς δανειστικῆς πολιτικῆς, καθ' ἣς ἐγκαίρως
μέν, πλὴν ἀνωφελῶς ἀντεπάρχῃς δι' ὅλης τῆς δυνάμεως
τῆς ψυχῆς Σου, ἥτις δὲν ἦτο εἰμὴ τὸ ἀπαυγασμα τῆς πε-
φωτισμένης καὶ πατριωτικῆς ψυχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ,
ἐκ τῶν τιμίων σπλάγγνων τοῦ ὑποῖου ἐξῆλθες ἀδάμας
καθαρός καὶ ἀκτινοβόλος.

Καὶ τώρα, ἱερὰ ψυχὴ τοῦ Ἀριστείδου Οἰκονόμου, ἐμπνευ-
σον ἡμᾶς τί νὰ πράξωμεν, περὶ τίνα ἔβην νὰ συγκεντρωθῶ-
μεν, ὅπως ἀναστήσωμεν τὴν πεσυῦσαν Πατρίδα; Σὲ βλέπω
νοερῶς σύννου καὶ σιωπῶντα, σεβαστὴ ἀρχηγέ, ἀλλ' εἰς
τὰ σιγῶντα χεῖλη σου, ἐκ τῶν ὁποίων τσακίς ἐξῆλθεν
ἀπαστράπτουσα καὶ κεραυνοβροντούσα ἡ ἱερὰ τῆς ἀληθείας
φωνή, βλέπω περιπταμένην μίαν λέξιν, τὴν λέξιν εἶπα.
Καὶ ἐνθυμοῦμαι μίαν ἀλησιμόνητον φράσιν τῆς πρώτης ἐπι-
στολῆς, ἣν μοὶ ἔστειλεις: Οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται καὶ παρέρ-
χονται, ἔγραφε, αἱ ἰδέαι μένουσιν εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐννοοῦμεν
οἱ φίλοι Σου οἱ πιστοί! Σὺ, ὁ ἄνθρωπος ἀντιπαρῆλθες, ἀλλ'
αἱ ἰδέαι σου, οἱ λόγοι σου μένουσιν ὡς φῶς; ὁργὸν εἰς τοὺς
ἐπιζῶντας. Συγχρόνως βλέπω τὴν φεινὴν σκιά σου δεικνύ-
ουσάν τὴν Ἀκρόπολιν. Σὲ ἐννοοῦμεν ἐπίσης θαυμασίως,
ἱερὰ σκιά. Τὸ ἀθάνατον αὐτὸ μνημεῖον, τὸ ὁποῖον ἡ δημο-
κρατικὴ Ἑλλὰς κατεσκεύασε διὰ τῶν θησαυρῶν τῶν Βα-
σιλέων τῆς Ἀσίας, οὗ ἐπιδραμόντας μὲ ἀναριθμητὰ πλῆθη
εἰς τὴν χώραν τῆς ἐνίκησε, δὲν παρεμείνει μόνον διὰ μέσου
τῶν αἰώνων ἀφθαρτος ἀποδείξει τῆς εὐκλεισεστάτης τοῦ
Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐποχῆς, ἀλλὰ μαρτυρεῖ συνάμα, ὅτι ἡ
Ἑθνικὴ δόξα τὴν ὁποίαν ἀποκρουσπαλλοῖ δὲν κατεσκευά-
σθη διὰ βασιλικῶν χειρῶν. Ἐντεῦθεν ἀντλούμεν παρηγο-
ρίαν καὶ ἐλπίδα, ὅτι ἡ ἡττηθεῖσα καὶ ταπεινωθεῖσα βασι-
λικὴ Ἑλλὰς δὲν ἀποτελεῖ τὸν τελευταῖον σταθμὸν τῆς
πολιτειακῆς καὶ Ἑθνικῆς ἐξελέξεως τοῦ νεωτέρου Ἑλλη-
νισμοῦ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΠΟΣΤΟΛΙΟΥ

ΠΟΙΗΜΑ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Ν. ΠΙΕΤΑΛΑ

ἡθοποιοῦ,

ἀπαγγελλθὲν κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Λαϊκοῦ Συνδέσμου Ἀθηνῶν

ἐν τῇ Α' Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν,

κατὰ τὴν τέλει τοῦ μνημοσύνου τῶν ἀειμνήστων

Ἀριστείδου Οἰκονόμου καὶ Ρόλου Χοῦδᾶ, τῇ 20 Ὀβριῶν 1897

ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Συνδέσμου,

Μέσα σ' τὸν ἅγιο τόπ' αὐτὸν τὸν δακρυποτισμένο,
ποῦ ἡ ἀλήθεια ἔστησε τὸν θρόνον τῆς σιτῆς μνήμα.

εἰν' ὁ Σταυρὸς ὁ τίμιος στέμμα τριστιμημένο,
ὅπου τὸν στήνει ὁ καρδιὰ κι' ὄχι τῆς τύχης κύμα.

Δὲν εἶναι ἀπὸ μάλαμα, πέτρες δὲν τὰ στολίζουν,
μὰ ὑπὸς σ' αὐτὰ τὰ στέμματα τοῦ κόσμου γονατίζουν

Γυρίστε λίγα στ' ἀραχνὰ τὰ ἄφωνα λιθάρια,
διαβάσατε τὰ γράμματα τὰ μικροσκαλισμένα,

καὶ θεὸν νὰ βγῆτε ἀπὸ δῶ μὲ τὴν ψυχὴν καθάρια,
μὲ λογισμὸ ἀγγελικὸ, μὲ μάτια δακρυσμένα,

θάκηρα, ποῦ χύνει ἡ καρδιὰ σὲ κάθε ἅγιο μνήμα,
μνήμη π' ἀφίνει ἡ τιμὴ, κι' ὄχι ἡ ψεύτρα φήμη.

Ἡ μνήμη, ποῦ γίμα δύσκολο, ποῦ δὲν τὸ ἀγοράζουν
ὅλοι τῆς γῆς οἱ θησαυροὶ, ὅλα τὰ μεγαλεῖα

εἰν' ἅγιο φῶς ποῦ ὑπὸς σ' αὐτὸ καὶ Ἀγγελοὶ μεριάζουν
εἶναι ἀκτίνα θεϊκὴ, τὸ λὲν ἀθανάσια,

χωρὶς αὐτὴ ἡ πλάσι μας, ἡ δὲ ἦταν σιτὸ σκοτάδι,
Δὲν θὰ ἐγνώριζε Θεὸν, θὰ ζοῦσαμε σιτὸν Ἀδὴν

Ἐλα, ὦ Μοῦσ' ἀθάνατη, σ' ἐμὲ, ὅπου σὲ κλῆρο,
εὐτυχημένο ἔπεσα τὴν μνήμην γιὰ νὰ ψάλλω.

Γίνου ἐστὶ ὁ ὁδηγὸς νὰ κάνωμ' ἓνα γύρο
ἀπὸ τὸν κόσμον τὸ μικρὸ σιτὸν κόσμον τὸν μεγάλον

ᾧ! δὲν θὰ ψάλλω τὸ παρὸν αἱματοκυλισμένο,
θεὸν νὰ ὑμνήσω παρελθόν μὲ δάφνας τιμημένο.

Ἄς τρέξωμὲ εἰς τὴ παλῆρά, ἀδερφία μιὰ στιγμὴ.
Τί ἦταν ἡ Ἑλλάδα μας καὶ σήμερον τί εἶναι.

Τότ' εἶχ' ἐλπίδα τὸ Θεὸ καὶ στέμμα τὴν τιμὴ,
Γι' αὐτὸ τὴν ἐστεφάνωσεν ἡ δάφνη καὶ μυρσῖναι.

Τώρα τὸ στέμμα ὁ ἀ γ ι σ ε, ἐχάθηκ' ἡ ἐλπίδα,
καὶ μὲν οἱ τὴν ἐδέσαμε μ' αἰῶνια ἀλυσσιδα.

Ἐλα, ὦ Μοῦσα. φέρε μας, ὅτῃν Τρίπολι, Λεβίδι,
ὅτῃν Μεσολόγγι, Φάληρο, ὅτῃν Πάτρα, ὅτῃν Ψαρόβα,

Γραβιά, ὅτῃν Κρήτη, κι' ὅπ' ἄλλου τῆς ἑλευτεριάς
[λ ε π ί δ ι]

ἀδερφῶσε τὸ θάνατο μὲ ἐθνικὴ χαρά.
Δὲς τί κορυμὰ ἀθάνατα! τί δοξασμένα μέρη!

Τί φορεσιὰ λεβέντικη! τί μυρωμέν' ἀγέρι!
Τί βλέπω κεῖ σιτὸ ἀθάνατο τῆς Λαύρας μοναστηρίου;

Ὁρθάνοιζεν ἡ ἐκκλησιὰ καὶ τὰ κεῖνὰ νύμμενα!
Στὰν Τράπεζα ἀνάποδα τὸ Ἅγιο Ποτήρι!

καὶ λεβεντιὰ γονατιστὴ μὲ μέτωπο γυμμένο!
Ὁ Τίμιος μας ὁ σταυρὸς σαλεύεται καὶ τοῖζει,

καὶ αἶμα μὰς ἀπ' ταῖς πληγαῖς τῶν ἡλῶν τοῦ δακρύζει

Μὴ προχωρεῖς, ὦ Μοῦσά μου· τὸ αἷμα παγώνει.
κορυμὰ τῆς τώρα γενεᾶς δὲν ἔχουν, τέτοια χάρι.
ὦ Παναγιά μου ! εἰν' αὐτοί ! ὁδὸν τὸν Καλοκοτρόνη.
τὸν Καραϊσκό... Γερμανό... Μιαούλη καὶ Κανάρη,
τὸν Διάκο, τὸν Ἀνδρούτσο μας... Γιά ὅδες, πῶς μᾶς
[τηρᾶνε :]

κι' ἀπὸ τὰ ῥάτια τὴ καπνὸ καὶ φλόγες ξαπετᾶνε !

Σιγὰ σιγὰ σπκῶνονται, κόβουνε τὰ μαλλιά τους.
Σ' τὸ Σταυρωμένο προχωροῦν· Τὸ αἷμά του σφογγίζουν
ποῦ τρέχει ἀπὸ ταῖς πληγαῖς.. καὶ μ' ἓνα φύσημά τους
σὲ Δύσι καὶ Ἀνατολῇ τὸ αἷμά του σκορπίζουν.
Ἄκου τι λένε μὲ φωνὴ φριχτή... ὦ Μοῦσα, ἔλα.
«Κατάρρα σ' ὅποι' ἀτίμασε τὴν ἄσπρη φουστανέλλα.

Ἐμεῖς μ' αὐτὴν ἐρρίξαμε τὸν τύραννο σ' τὸν Ἄδην
καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀφήσαμε ἐλεύθερο ἀπὸ δοῦλα
Καὶ τώρα ; σ' ἄτιμο χαρτὶ σεῖς τὸ δειλὸ κοπάδι,
θὰ βάλετε ὑπογραφὴ σκλαδιᾶς μ' ἄτιμη βούλα,
Χύσαμε γιὰ νὰ διώξωμε τὸν τύραννόν μας αἷμα.
καὶ σεῖς τὸν ἐστολίσατε μὲ τῆς τιμῆς τὸ στέμμα.

Κατάρρα εἰς τ' ἀπόπαιδα. Τὴν ψεύτρα γενεὰ σας..
ποῦ πούλησε καὶ σκλάβωσε τὴν ἁμοῖον πατρίδα
Νὰ χύνονται τὸ αἷμά σας ἀπὸ τὴν δειλὴ καρδιά σας,
χωρὶς καμμιὰ παρηγοριά ἢ τοῦ Θεοῦ ἀκτίδα.
Κάθε ἐλπίδα ὡστικὴ νὰ τὴν νεκρῶν ψέμμα,
ὅσον δὲν ἐκδικήσατε τὸ ἅγιό μας αἷμα.

Ἐχάθηκαν σὰν ὄνειρο ὅλα, ὦ Μοῦσα, πᾶμε
στὸν Παρθενῶν ἀναπνοὴ νὰ πάρωμε κι' ἀγέρι.
Ποιοὶ εἰν' αὐτὰ π' ἄκου μῦθοι τοὺς σὲ στύλο του κυττᾶμε ;
καὶ δείχνουν τὴν ἀνατολὴ μὲ τεντωμένο χέρι ;
Ὁ Οἰκονόμου ! ὁ Χοῦδας ! κροδὶὰ καὶ κρίσι ἓνα,
ἀδερφωμένα στὴ ζωὴ στὸ μνημα ἐνωμένα.

Εἰς τὸ μνημιόσυνο, ἀδελφοί, σὰν ποῦταν καὶ ὅττ' ἤσῃ
ἤρθανε σήμερα κ' οἱ δυὸ νὰ μᾶς καταρασθοῦνε.
Τί λένε, «ἀπὸ σᾶς κανεῖς ἐδῶ νὰ μὴ πατήσῃ
πρὶν τῆς ντροπῆς τὰ αἶτια νὰ ξεκαθαρισθοῦνε»
Ὅλα τὰ προμαντεύσαμε « οἱ δυὸ εἰς τὴν Βουλὴν σας
καὶ σὰν ἀστέρια σβύσαμε πρὶν δοῦμε τὴν τροπὴν σας

Τὸ δρόμο σᾶς ἐδείξαμε τῆς ἐθνικῆς τιμῆς μας.
αἷμα καρδιᾶς ἐχύσαμε ἀπ' τῆς Βουλῆς τὸ βῆμα...
κι' ὅμως μὲ μᾶς σβύσθηκεν ὁ ἥχος τῆς φωνῆς μας.
καὶ σέρνετε τὴν μάνα μας σ' ἀτίμασμένο μνημα.
εἶναι καιρὸς νὰ σώσετε ὅ,τι σᾶς ἀπομένει,
σώσετε τὴν Ἑλλάδα μας, ποῦ πούλησαν οἱ ξένοι.

Πᾶμε, ὦ Μοῦσά μου καλὴ, καὶ ἀπ' ἐδῶ διωγμένοι,
στὰ ἄφωνα τὰ μνήματα γιὰ νὰ συνέρτω λίγο
Γιὰ δὲ τὸ βῆμα σέρνεται, δύναμι δὲν μοῦ μένει,
πᾶμε ν' ἀφήσω λεύτερα τὰ δούρα, ποῦ πνίγω
Πᾶμε νὰ κάω τὸ Σταυρὸ σὲ μνημα τιμημένο,
τὸν Κρόνον καὶ τὸν Διὸς καὶ τὸν Ἑρμῆ καὶ τὸν Ποσειδῶνα.

Μὴ τ' εἶν' ἀπὸ τὸ μνημῖά του τὸ βογγυτό, ποῦ βγαίνει,
Τὸ μνημ' ἀνοίγει καὶ αὐτὸς μέσα στὸ σάβανό του
τὸν ἥσυχο τὸ λόφο του ἀφίνει... καταβαίνει.
κ' ἄκου τί λέγει μὲ βαρὺ φριχτὸ παράπονό του.
«Τὸ μνημῖμα εἶναι ἄσυλο στερνὸ στὸν κουρασμένο ;
μὰ ὄχι. ὄχι ! στὸ δειλὸ καὶ σιὸν καταραμένον

«Γιὰτὶ νὰ μοῦ χαλάσετε τὴν ἁγία ἥσυχία ;
Τὴ μοῦ ζητᾶτε, ἄσπλαχνα τῆς μάνας μας παιδιά ;
Ἐγὼ σὰς ἐλευθέρωσα τὴν σκλάβα Θεσσαλία
καὶ σεῖς τὴν ἐπουλήσατε καὶ πάλιν στὴν σκλαβιά.
Ὅποιος τὴν ἐπαράδωκε γὰρ' ἄματρί λαχτήρι !
κ' ἀπ' τὴν παλῆν τὴν γενεὰ ἀνάθεμα, κατάρα.

Θεοδόσιος Ν. Πεταλάς.



ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΕΟΤΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α152.Φ14.0002